

Emilia Saukko ja Johanna Välimäki

Turvallisuusopas

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Kauhajoen toimipiste

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksikkö
Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö

Koulutusohjelma: Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

Tekijät: Emilia Saukko ja Johanna Välimäki

Työn nimi: Turvallisuusopas Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Kauhajoen toimipiste

Ohjaaja: Kirta Nieminen

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 34

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja tehdä Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteelle turvallisuusopas. Tavoitteena oli, että opas soveltuisi yleisesti kaikkien opiskelijoiden ja henkilökunnan käyttöön. Tavoitteena oli myös oppaan jakaminen jokaiselle paperisena, eikä ainoastaan sähköisenä.

Toimipisteen jo olemassa olevasta pelastussuunnitelmasta käytettiin tietoja turvallisuusoppaan pohjana. Oppaan tekoon saatiin ideoita ja taustatietoja Kauhajoen toimipisteen opiskelijoilta ja henkilökunnalta. Oppaassa on ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, toimintaohjeita erilaisissa vaara- tai uhkatilanteissa, hätäensiavuntointi-ohjeet, ohjeet kaasu- ja säteilyvaaratilanteita varten, sekä toimintaohjeet yleisestä vaaranmerkistä. Oppaan lopussa on lista tärkeistä puhelinnumeroista.

Opinnäytetyössä on käytetty paljon hyväksi pelastuslakia, työturvallisuuslakia sekä ammattikorkeakoululakia. Ammattikoululakia ei ole olemassa, joten sitä ei ole sen takia tässä käytetty. Lait määräävät pelastustoimista, työturvallisuudesta ja ammattikorkeakoulujen turvallisuudesta, joita tässä opinnäytetyössä on käytetty asia-pohjana. Opinnäytetyössä kerrotaan vaara- ja uhkatilanteiden varautumisesta, kuten ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä. Kerrotaan, kuinka ja miten tulisi toimia erilaisissa tilanteissa. Kauhajoen toimipisteen esittely kertoo toimipisteen turvallisuushistoriasta, toimipisteen toimintatavoista ja yleistietoa kiinteistöstä.

Turvallisuusoppaassa on käytetty paljon kuvia havainnollistamaan toimintaohjeita ja toimenpiteitä. Kauhajoen toimipisteen koko tontin kartta on oppaassa, siihen on merkitty selkeästi pääovi ja kokoontumispaikat. Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteelle ei ole ennen tehty turvallisuusopasta, joka kattaisi kaiken tarpeellisen tiedon mahdollisista vaara- ja uhkatilanteista. Tulevaisuudessa on tarkoitus jakaa turvallisuusopas uusille opiskelijoille opintojen alkaessa. Opasta on tarkoitus myös käydä läpi opiskelijoiden kanssa, jotta kaikki tietävät, miten toimia mahdollisissa vaara- ja uhkatilanteissa.

Avainsanat: Turvallisuus, pelastustoiminta, hätätilanteet, vaaratilanteet, pelastus-toimilaki

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business School, School of Hospitality Management

Degree programme: Hospitality Management

Author/s: Emilia Saukko and Johanna Välimäki

Title of thesis:

Supervisor(s): Kirta Nieminen

Year: 2012

Number of pages: 34

Number of appendices: 2

The aim was to plan and do Seinäjoki Training federation of municipalities Kauhajoki business place safety guides. The aim was that in guide be adapted to use by students and staff members. Aiming was also at give the guide to everyone by papers and not only by net versions.

Kauhajoki business place already had rescue plans, which was use for information serve and bases on the guide. Making of guide get ideas and background information Kauhajoki business place students and staff. The guide is consists to pre-empt actions, protocol different danger or hazard situation emergency, first aid actions, instruction for gas and radiation situation to and policy to base danger mark. Guides ending consist of list from important phone numbers.

Thesis has used a lot of rescue law, working safety law and polytechnic law. Law ordains rescue activities, working safety and polytechnic safety, which this thesis has used. Thesis tells to danger and hazard situation preparation like preemptive actions. Tell how and how about you should act in a different situation. Kauhajoki business place introduction about business places safety history, strategy and general knowledge.

The safety guide has used many pictures to observing working rules and actions. Kauhajoki business place the whole properties map is in guide, there is target clearly main door and hanging places. Seinäjoki Trainingfederation of municipalities Kauhajoki business place have not done before, safety guide, which cover everything important information every possible danger and hazard situation. In the future mean to give safety guide, to new students when studies start. The guide is planning to also learn through which student that everyone knows how to work possible danger and hazard situation.

Keywords: Safety, rescueaction, in case of emergency, dangersituations, rescue function law

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	5
1 JOHDANTO	9
2 LAIT VELVOITTAVAT TURVALLISUUTEEN	10
2.1 Pelastuslaki.....	10
2.2 Työturvallisuuslaki.....	13
2.3 Ammattikorkeakoululaki	15
3 TURVALLISUUSKULTTUURI	18
3.1 Ennaltaehkäisevät toimenpiteet	18
3.1.1 Tulipalo.....	19
3.1.2 Yleinen vaaramerkki ja ohjeet kaasua ja säteilyvaaratilannetta varten	20
3.2 Toimintaohje vaaratilanteissa	22
3.2.1 Häätätilanne	23
3.2.2 Uhkatilanne	23
3.2.3 Ensiapu ja hätäensiapu	24
3.2.4 Rikosturvallisuus	25
4 TURVALLISUUSOPAS SEINÄJOEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN KAUHAJOEN TOIMIPISTEELE	27
4.1 Yleiskuvaus turvallisuuskulttuurista Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteelle	27
4.2 Toimipisteen esittely ja historia	27
4.3 Kiinteistön yleistiedot	28
4.4 Työn tavoitteet ja rajaus.....	29
4.5 Turvallisuusoppaan laadinta	29
4.6 Kehittämistyön tulokset	30
5 POHDINTA.....	32
LÄHTEET	

Käytetyt termit ja lyhenteet

Palo- ja pelastussanastoa

Palo-osasto Tarkoittaa rakennuksen osaa, jonka tarkoituksena on estää palon leviäminen toisiin palo-osastoihin.

Palo-ovi Tulipalon leviämistä estävä, palonkestävästä materiaalista tehty ovi.

Turva- ja merkkivalaistus

Merkkivalojärjestelmä, joka opastaa ja varmistaa rakennuksessa olevien henkilöiden poistumisen sitten kun on kiireellinen poistumistilanne.

Poistumisopaste Tarkoittaa valoa tai kilpeä, joka osoittaa uloskäytävän tai varatien sekä poistumissuunnan.

Uloskäytävä Tarkoittaa ulos johtavaa käytävää poistumisalueelta suoraan ulos.

Varatie Tarkoittaa varapoistumistietä, joka yleensä on uloskäytävää vaikeakulkuisempi reitti, kuten ikkuna.

Paloilmoitinlaitteisto Laitteisto, joka palon sattuessa antaa automaattisesti ilmoituksen sekä hätäkeskukseen että paikallisesti.

Palovaroitinjärjestelmä

Laitteisto, joka palon sattuessa antaa ilmoituksen ainoastaan paikallisesti, ei hätäkeskukseen.

Automaattinen sammutuslaitteisto

Automaattinen laitteisto, joka havaitsee palon ja on tarkoitettu myös sammuttamaan palon.

Savunpoisto

Palossa syntyvän savun ja lämmön poistamista rakennuksesta. Palon rajoittaminen, turvallinen poistuminen, sammutustöiden ja pelastustöiden helpottaminen on tarkoituksena.

Savunpoistoluukku

Avattava luukku, joka on tehty etenkin savunpoistoa ajatellen.

Räjähdyksivaarallinen tila (Atex)

Tila, jossa syttyvät aineet voivat aiheuttaa räjähdysvaaran.

Nestesammutin

Yleensä vesipohjainen vaahto, jota voi käyttää lähes kaiken kiinteän ja nestemäisen aineen sammuttamiseen.

Hiilidioksidisammutin On tarkoitettu neste- ja sähköpalojen sammutukseen.

Sammutuspeite

Sillä voidaan sammuttaa ja tukahduttaa pienehköjä tulipaloja, esim. vaatteita.

Yhdistysmuotoinen sopimuspalokunta

Muodostuu yhdistyssopimuksen perusteella, eikä se ole harrastetoimintaa ja sen on pakko auttaa. Se on tehnyt sopimuksen kunnan kanssa palo- ja pelastustoimen tehtävistä.

Henkilökohtaisen sopimuksen sopimuspalokunta

Esim. joukko yksittäisiä henkilöitä tekee henkilökohtaisen sopimuksen alueen pelastustoimen kanssa.

VPK	Vapaaehtoinen palokunta, tarkoittaa palokuntatoimintaa varten perustettua yhdistystä.
Työpaikkapalokunta	Osallistuu ainoastaan työpaikkansa pelastustoimen tehtäviin.
Palokuntasopimus	Tarkoittaa sopimusta, jonka vapaaehtoinen palokunta tai työpaikkapalokunta tekee alueen pelastustoimen kanssa.
Ensivastetoiminta	Tarkoittaa esim. ensiauttajaa, joka voi kuulua mihin tahansa pelastusyksikköön. Ensivastetoiminnan tarkoitus on lyhentää henkeä pelastavan hoidon alkamisviivettä.
Vaara	Tarkoittaa mahdollista vahingon lähdettä tai tilannetta.
Riski	Tarkoittaa sellaista mahdollista tapahtumaa, joka aiheuttaa tai josta seuraa henkilövahinkoja tai taloudellista vahinkoa.
Riskienhallinta	Tarkoittaa kokonaisnäkemystä olemassa olevista vaaroista.
Riskianalyysi	Riskienhallinnan osa, jossa kohde tai toimintaympäristö määritellään.
Varautuminen	Tarkoittaa uhkien ja kriisitilanteiden kohtaamista. Varautuminen on aina osa organisaation normaalia toimintaa, joka on määritelty laissa.

Normaaliolojen häiriötilanteet

Tarkoittaa normaalioloissa tapahtuvaa poikkeavaa, odotamatonta tai äkillistä turvallisuustilanteen muutosta.

Poikkeusolot

Kaikki poikkeusoloiksi nimetyt on määritelty tarkasti laissa ja ovat yleensä vakavampia luonteeltaan.

Eryistätilanteet

Ovat yllättäviä tai äkillisiä uhkia tai tapahtumia, jotka ovat nopeampia ja suppeampia luonteeltaan kuin häiriötilanne.

Uhkamallit

Tarkoittavat yleisesti kuvausta turvallisuusympäristön häiriöstä, jotka saattavat koskettaa valtiollista itsenäisyyttä, väestön elinmahdollisuuksia ja turvallisuutta.

Ennaltaehkäisy

Tarkoittaa toimia ja tehtäviä, joiden avulla yritetään välttää uhka- ja kriisitilanteilta.

1 JOHDANTO

Kauhajoen toimipisteellä on varauduttu erilaisia ja eriasteisia vaara- ja uhkatilanteita varten. Varautuminen on osa Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteen normaalia toimintaa ja arkea. Hyvä järjestys ja siisteys ovat osa työturvallisuutta, joka koskee sekä opiskelijoita että henkilökuntaa. Kauhajoen toimipisteellä on käytössä asuntoloiden kellarikerroksessa väestönsuoja, jonka saa nopeasti muutettua käyttöön soveltuvaksi.

Koulun traagiset tapahtumat vuonna 2008 ovat syy tämän aiheen kiinnostavuuteen. Kuinka saada turvallisuus osaksi jokapäiväistä opiskelua. Kuinka saada opiskelijat kiinnostumaan jokapäiväisestä turvallisuuden edistämisestä. Koulun historia toimi tavallaan työn taustana. Koululla on pitkä ja enimmäkseen hieno historia, joka näkyy jokapäiväisesti koulun tiloissa, jotka ovat palvelleet niin eduskuntaa, kuin sotilaita. Kauhajoen toimipisteellä on erinomainen maine kouluna ja siellä vallitsee hyvin rauhallinen ja lämmin ilmapiiri.

Tavoitteena on saada selkeä ja ymmärrettävä turvallisuusopas Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteelle. Pohjana oppaalle käytetään Kauhajoen toimipisteellä jo olevaa pelastussuunnitelmaa. Lopputuloksena turvallisuusopas tulee olemaan toivottavasti paperillisena versiona kaikille opiskelijoille jaettava ja kaikkia kiinnostava opas. Se pitää sisällään kaiken tarpeellisen tiedon mahdollisista hätätilanteista koululla. Tulivat uhat sitten koulun sisältä päin tai ulkoapäin, kaikkien Kauhajoen toimipisteellä pitää tietää miten toimitaan uhkatilanteessa. Oppaasta tulee tiivis ja selkeä, jotta se jaksaa kiinnostaa lukioitaan. Ulkomuodoltaan opas on kasattu A6 – muotoon. Turvallisuusopas on tulostettava värillisenä, koska silloin kaikki hälytysmerkit on helpompi muistaa ja tunnistaa.

2 LAIT VELVOITTAVAT TURVALLISUUTEEN

2.1 Pelastuslaki

Ihmisten turvallisuus ja onnettomuuksien vähentäminen ovat pelastuslain tavoitteita. Ihmisten pelastaminen, kaikenlaisten toimintojen turvaaminen sekä seuraamuksien estäminen ovat lain tavoitteita myös. (L 29.4.2011/379.)

Suomi on jaettu Valtioneuvoston päätöksen nojalla 22 pelastustoimen alueeseen. Jokaisen alueen pelastustoimet hoidetaan kuntien yhteistyönä. Ainoastaan Ahvenanmaalla on oma maakunnallinen lainsäädäntönsä pelastustoimessa. Alueen pelastustoimea kutsutaan pelastuslaitokseksi ja sen vastuulla on ylläpitää pelastustoimen järjestelmää ja huolehtia tehtävistä, joita pelastustoimessa tarvitaan. (Parmes, Fröse'n, Koivukoski, Liskola, Mäkinen, Piispanen, Ristaniemi & Söder 2007, 176.)

Varautuminen tarkoittaa kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla kaikissa mahdollisissa turvallisuustilanteissa pystytään hoitamaan tehtävät mahdollisimman häiriöttä. Varautuminen on osa organisaation normaalia toimintaa sekä arkea. (Parmes ym. 2007, 31.) Pelastuslaki määrää jokaisen rakennuksen haltijan, omistajan ja toiminnanharjoittajan ehkäisemään tulipaloja ja muita vaaratilanteita, varautumaan ihmishenkien, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen, varautumaan sammuttamaan tulipaloja sekä järjestämään poistuminen mahdollisissa tulipaloissa turvallisiksi. (L 29.4.2011/379.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö valvoo ammattikorkeakoulujen valmiussuunnitelmia kaikkiin mahdollisiin poikkeusolosuhteisiin. Väestönsuojelulla on suuri osuus pelastustoimen poikkeusoloihin varautumisessa. Pelastusviranomaisten lisäksi väestönsuojelutehtäviä kuuluu myös useille muille viranomaisille. Pelastustoimen keskeisiä varautumisen tehtäviä ovat uhkien havaitseminen ja niistä varoittaminen, väestönsuojaamismahdollisuuksien ylläpito ja yleensäkin pelastustoiminta. (Pohjanmaan pelastuslaitos – varautuminen [viitattu 30.1.2012])

Yleinen toimintavelvollisuus koskettaa jokaista ihmistä, etenkin heitä jotka joutuvat sattumalta onnettomuuspaikalle tai huomaavat sellaisen vaaran uhkaavan. Yleinen toimivelvollisuus määrää jokaisen auttamaan ja soittamaan apua paikalle. Mahdollisesti myös antamaan ensiapua jos tilanne sitä vaatii. (L 29.4.2011/379.) Jokainen Suomen kansalainen on aina laissa velvoitettu auttamaan onnettomuuksissa ja ehkäisemään niitä, joten yritysten työntekijöidenkin on hallittava ensiavun perusteet. Ensiaputoimenpiteet aloittaa aina ensimmäiseksi paikalle ehtinyt henkilö, kunnes tulee joku joka osaa paremmin antaa parempaa ensiapua. Suomen Punainen Risti antaa esimerkiksi koulutusta ensiapuun yrityksille. (Miettinen 2002, 215.)

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä tietysti toiminnan harjoittajan on pidettävä huolta rakennuksen ja sen ympäristön sellaisesta kunnosta, että tulipalo ei pääse leviämään. Pelastettavat pitää saada rakennuksesta ulos turvallisesti ja pelastustoiminta pitää olla turvallista suorittaa. Uloskäytävillä sekä pelastuskäytävillä ei saa säilyttää tavaraa, eikä alueella saa olla muitakaan esteitä. Uloskäytävät ja pelastustiet pitää olla hyvin merkattuja ja asianmukaisesti valaistuja. (L 29.4.2011/379.)

Rakennusten kantavien rakenteiden on kestettävä tulipaloa tietty vähimmäisaika, ennen kuin se mahdollisesti sortuu tai hajoaa. Myös palon ja savun syntymisen ja leviämisen kohdalla olennaista on se, että leviämistä pystytään rajoittamaan esimerkiksi palo-ovien avulla. Palon leviäminen pitää pystyä estämään viereisiin rakennuksiin ja mahdollisesti sisälle palavaan rakennukseen jääneen, pitää pystyä tulemaan ulos esteettä. Rakennukset luokitellaan rakennemääräysten mukaisesti kolmeen pääluokkaan, jotka ovat P1, P2 ja P3. Nämä luokat määräävät kuinka tiukat paloturvallisuusvaatimukset rakennuksella on. (Miettinen 2002, 198.)

Merkitty poistumisreitti tarkoittaa kulkuväylää esimerkiksi käytävää, jonka opasteita tai turvamerkintöjä seuraamalla on mahdollista päästä palavasta tai muuten pahasti vaurioituneesta kiinteistöstä nopeasti ulos ja turvallisesti. Vastaavasti merkitty sammutusreitti tarkoittaa kulkureittiä, jota pitkin tapahtumapaikalle jo saapunut pelastuslaitoksen yksikkö pääsee kohteeseensa mahdollisimman nopeasti. Maamme paloturvallisuusmääräykset edellyttävät kiinteistöille poistumis- ja sam-

mutusreittien selkeätä merkitsemistä, jotta onnettomuustilanteessa voitaisiin välttää ihmishenkien menetys ja kaikki muu loukkaantuminen. (Miettinen 2002, 202.)

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Pelastussuunnitelmasta pitää käydä kohteen vaarat ja riskit ilmi. Kaikki sammutukseen ja pelastukseen liittyvät laitteet ja välineet on pidettävä kunnossa ja huollettava säännöllisin väliajoin. Tämä koskee myös hälytyslaitteita, poistumisreittien opasteita ja väestönsuojan laitteita. Pelastussuunnitelmasta pitää käydä ilmi kaikille kohteessa oleville henkilöille annettavat ohjeet ja määräykset, etenkin ne jotka koskettavat mahdollisia onnettomuuksia ja vaaratilanteita. Ammattikorkeakouluista ja ammattikouluista pitää löytyä pelastussuunnitelma. Se on ollut lakisääteinen vuodesta 2004 alkaen. Sen sisältö on sovittava kunkin koulun omaa tarvetta ajatellen. Pelastussuunnitelmasta pitää käydä kaikki tarpeellinen ilmi, kuten koulun kaikki mahdolliset tiedot ja pohjapiirrokset. Pelastussuunnitelmaa pitää päivittää ainakin kerran vuodessa. Tärkeintä pelastussuunnitelmassa on onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja kuinka toimitaan onnettomuustilanteissa. (L 29.4.2011/379.) Pelastussuunnitelma tehdään meidän jokapäiväisen turvallisuuden takia, ei siksi että viranomaiset määräävät sen niin. Sen tarkoitus on, että koulu olisi turvallinen kaikille oppilaille ja henkilökunnalle kaikissa olosuhteissa. (Kainuun pelastuslaitos [viitattu 24.1.2012])

Asunnoista ja kaikista muista mahdollisista rakennuksista, joissa on ihmisiä, tulee löytyä tarpeeksi monta toimivaa palovaroitinta. Ne ovat rakennuksen omistajan tai haltijan huolehdittavia laitteita. Palovaroitin on laite, jonka tehtävä on havaita mahdollisimman nopeasti alkava palo ja hälyttää paikallaolijat. Palovaroitin toimii yleensä paristoilla, jotka pitää aika ajoin testata toiminnan varmistamiseksi. Kaikkien palovaroittimien on täytettävä valtioneuvoston antavan asetuksen yhdenmukaiset tuotestandardit. Palovahinkojen merkittävä torjuntakeino on riittävän nopea reagointi palon syttymiseen. (L 29.4.2011/379.)

Väestönsuoja. Jokaisessa rakennuksessa, jossa kerrosalaa on vähintään 1 200 neliömetriä ja siinä asutaan säännöllisesti tai oleskellaan muutoin pysyvästi, on oltava väestönsuoja. Väestönsuojan tulee antaa siinä oleskeleville henkilöille suoja-asevaikutuksilta ja rakennus sortumilta sekä ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä

aineilta. Ihmisten lukumäärän mukaan tulee väestönsuoja olla varustetasoltaan riittävä ja sopiva. (L 29.4.2011/379.) Väestönsuojat on aina merkittävä näkyvällä Väestönsuoja – merkillä, jotta ne on helppo löytää. Yleensä väestönsuojaan pitää mennä viranomaisten määräyksestä, mutta esimerkiksi kaasuvuodon aikana pitää tajuta hakeutua lähimpään väestönsuojaan turvaan. Väestönsuojat tarkistetaan ja huolletaan muutaman vuoden väliajoin viranomaisten toimesta. Normaalisti, kun väestönsuojaa ei tarvita, niitä voidaan käyttää esimerkiksi varastona ja harrastustiloina. Suoja on kuitenkin pystyttävä muuttamaan väestönsuojaksi käytännössä vuorokauden aikana. (Miettinen 2002, 212.)

Palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa vain alueen pelastusviranomaisen. Tarkastettavan kohteen edustajan esiteltävä koko rakennus, mitään piilottelematta sekä hänen on näytettävä kaikki mahdolliset asiakirjat ja suunnitelmat rakennuksesta. Palotarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, josta käy ilmi koko tarkastuskohde ja kulkureitit sekä havaintojen johtopäätökset ja perustelut. Jos palotarkastaja huomaa puutteita tai vikoja ne täytyy korjata. (L 29.4.2011/379.)

2.2 Työturvallisuuslaki

Työympäristön ja työntekijöiden työkyvyn parantaminen ovat työturvallisuuslain pääasiallisin tarkoitus. Siihen kuuluu myös työtapaturmien ja ammattitautien ehkäiseminen. Tätä lakia sovelletaan ja käytetään työsopimuksen perusteella tehtävään työhön sekä virkasuhteessa tai siihen verrattavassa julkissoikeudellisessa palvelusuhteessa tehtävään työhön. Työnantaja on aina velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Työnantajan pitää estää haitta- ja vaaratekijöiden syntyminen tai poistaa ne kokonaan työpaikoilta. (L 23.8.2002/738.)

Työturvallisuuslain mukaan työnantaja on kaikilla mahdollisilla ja tarpeellisilla toimenpiteillä velvoitettu pitämään huolen työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on kokoajan tarkkailtava herkeämättä työympäristöä,

työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Lisäksi työnantajan on tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen. (Kämäräinen, Lappalainen, Oksa, Pääkkönen, Rantanen, Saarela, Sillanpää & Soini 2009, 16.) Kaikki mahdolliset tiedot työn vaaroista tulee työnantajan toimesta selostaa työntekijöille. Työnantajan pitää olla perillä työntekijöiden ammatillisesta osaamisesta ja työkokemuksesta. Työntekijää pitää perehdyttää riittävästi työhön. Työntekijää pitää neuvoa ja opastaa turvalliseen työn tekemiseen ja työntekijän on käytettävä turvallisuusvälineitä oikein. (L 23.8.2002/738.)

Perehdyttämisen tulisi sisältää ainakin työpaikan liikeidean ja toiminta-ajatuksen, työyhteisön jäsenet ja asiakkaat, työyhteisön toimintakulttuurin ja arvot, palvelut ja tuotteet, henkilön oman työtehtävän merkityksen toiminnassa, tuotantotilat, työajat ja lomat, tauot, työsuhde-edut ja palvelut sekä yleiset käyttäytymis- ja toimintaohjeet. Perehdyttämisen olennaisia etuja ovat: tapaturma-, onnettomuus- ja virheriski pienenee, työskentely käynnistyy nopeasti, työskentelyn sujuvuus, laatu ja tulokset paranevat, työvälineiden käyttö ja huolto tehostuvat, käsitys työstä, työpaikasta ja työtovereista tarkentuu, turvallisuuden tunne ja viihtyvyys paranee sekä stressi, poissaolot ja vaihtuvuus vähenevät. (Kristola 2008.)

Työntekijän tulee noudattaa työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita sekä työssä ja työolojen edellyttämää järjestystä, huolellisuutta ja varovaisuutta. Työntekijä ei saa aiheuttaa muille työntekijöille häirintää tai epäasiallista kohtelua työaikana. (L 23.8.2002/738.) Yrityksen jokainen työntekijä toimitusjohtaja mukaan lukien on tärkeässä avainasemassa työsuojelun onnistumisessa. Jokaisen työntekijän oikeus ja velvollisuus on noudattaa kaikkia mahdollisia työsuojelusta annettuja ohjeita, määräyksiä ja toimintamalleja. Työntekijän vastuulla on myös käyttää kaikkia hänelle annettuja turvavarusteita sekä kertoa esimiehelle havaitsemistaan epäkohdista ja puutteista suojavarusteissa ja yrityksen toimintaprosesseissa. Jokaisen työntekijän on aina huolehdittava lähipiirinsä muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja ilmoitettava, jos hän havaitsee siinä jonkinlaisia puutteita tai vaaratekijöitä. (Miettinen 2002, 264.)

Työpaikan rakenteiden, materiaalien, varusteiden, ilmanvaihdon sekä laitteiden ja työhuoneen tilavuuden tulee olla sekä turvallisia että terveellisiä työntekijöille. Nii-

den tulee olla käsiteltävissä, kunnostettavissa ja puhdistettavissa mahdollisimman turvallisesti. Työhuoneen tilavuuden ja pinta-alan tulee olla riittävä ja siellä pitää olla riittävästi kelvollista hengitysilmaa. (L 23.8.2002/738.)

Työnantajan on huolehtimisvelvollinen työntekijöiden ja muiden työpaikalla olevien henkilöiden ensiavun järjestämisestä työntekijöiden lukumäärän, työnluonteen ja työolosuhteiden mukaisella tavalla. Työn ja työolosuhteiden edellyttämällä tavalla työntekijöille on annettava ohjeet toimenpiteistä, joihin tapaturman tai sairastumisen sattuessa on ensiavun saamiseksi alettava. (L 23.8.2002/738.) Siihen kuuluvat kaikki asianmukaiset tarvikkeet ja välineet, ensiavun antamiseen perehtyneet henkilöt ja ohjeet toimenpiteistä, joihin on aina ryhdyttävä ensiavun saamiseksi tapaturman tai sairastumisen sattuessa. (Kämäräinen ym. 2009, 35.) Työnantajan on nimettävä ensiapu-, palontorjunta- ja pelastustoimenpiteiden täyttöön panemiseksi yksi tai useampi työntekijä työpaikalta. Tällaisten henkilöiden lukumäärä on riippuvainen työpaikan koosta ja työn vaarallisuudesta. (L 23.8.2002/738.)

2.3 Ammattikorkeakoululaki

Ammattikorkeakoululakia sovelletaan jokaiseen opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvaan ammattikorkeakouluun. Ammattikorkeakouluilla on sisäisissä asioissa itsehallinto ja siis päätäntä valta omissa asioissaan. Ammattikorkeakoulun jäseniä ovat kaikki siellä työskentelevät ja opiskelevat henkilöt. (L 9.5.2003/351.)

Ammattikorkeakoulujen perustehtävänä on antaa hyvää korkeakouluopetusta. Samalla sen tulee tukea opiskelijan omaa ammatillista oppimista. Ammattikorkeakoulujen tehtävä on myös tukea sen ympäröivää alueellista kehitystä. Elinikäinen oppiminen, kuten aikuiskoulutus on osa korkeakouluopetusta. (L 9.5.2003/351.)

Opiskelijalla on aina oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Ammattikorkeakouluilla on järjestyssäännöt, joilla parannetaan koulun sisällä vallitsevaa järjestystä, opiskelun hyvää sujuvuutta sekä muutenkin yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Korkeakoulujen tehtävänä on siis myös opiskelun järjestäminen opiskelijoille.

Lainsäädäntö ja kirjoittamattomat lupaukset ovat turvallisuuden takana vaikuttamassa. (L 9.5.2003/351.)

Seinäjoen ammattikorkeakoulun oma SORA – laki. SORA –lakiin hyväksyttiin SeAMKn hallituksessa uusia muutoksia, jotka vaativat jatkossa lisää toimenpiteitä. SORA – laki parantaa koulutuksen turvallisuutta edistämällä potilas- ja asiakasturvallisuutta, liikenteen turvallisuutta, alaikäisten turvallisuutta, itsensä opiskelijan turvallisuutta sekä opiskelu- ja työyhteisön turvallisuutta. Lainsäädäntöön ja niistä johdettuihin Seinäjoen ammattikorkeakoulun toimintaohjeisiin perustuu opiskelijan oikeusturva ja yhdenvertainen kohtelu. Uutta SORA – laissa on, että Seinäjoen ammattikorkeakoulu tiedottaa esimerkiksi nettisivuillaan ja hakuoppaissa oppilaiksi pyrkiville, millaisia vaatimuksia esimerkiksi terveydentilan kannalta hakijalta vaaditaan. Seinäjoen ammattikorkeakoulu pystyy perumaan opiskelupaikan terveydentilan perusteella. Opiskelija, joka on jatkuvasti tai vakavasti vaarantanut toisen opiskelijan tai henkilökunnan jäsenen terveyden tai turvallisuuden voi menettää opiskeluoikeutensa. Opiskelija, joka on salannut tietoja aiemmasta peruuttamispäätöksestä tai jos opiskelija on tuomittu rangaistukseen voi myös menettää opiskeluoikeutensa ammattikorkeakoulussa. Kirjallisen varoituksen opiskelija voi saada häiritsemällä opetusta, käyttäytymällä väkivaltaisesti tai uhkaavasti, vilpillisellä menettelyllä, kieltäytymällä huumausainetestistä tai on käyttänyt huumausaineita heikentämällä toimintakykynsä. (SORA – lainsäädäntö 2011, 2 - 6.)

Ammattikorkeakoulu voi peruuttaa opiskeluoikeuden, jos opiskelija vaarantaa toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden. Sekä on osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä, harjoitteissa tai jos opiskelijan terveydentila ei kestä. Myös toimintakyvyn ollessa huono tai opiskelija on hakuvaiheessa salannut tärkeitä tietoja, saattaa Ammattikorkeakoulu peruuttaa opiskeluoikeuden. (L 9.5.2003/351.) Opetusta häiritsevä tai käyttäytymällä uhkaavasti tai väkivaltaisesti opiskelija voidaan irtisanoa enintään kolmeksi päiväksi. Ammattikorkeakoulu – ja esimerkiksi työturvallisuuslaki määrittelevät kurinpidolliset seuraamukset hyvin avoimina ja suuntaa antavina. Eli opiskelija ei läheskään aina menetä opiskeluoikeuttaan, vaikka olisi syyllistynyt isoihinkin rikkomuksiin. (L 9.5.2003/351.)

Ennaltaehkäisyä korostetaan kansanterveyslaissa, mielenterveyslaissa, poliisilaisissa, pelastuslaissa ja rikoslaissa. Etenkin salassapitosäännösten tulkitseminen ja pelko sen väärinkäytöstä usein estää tarpeellisen tietojen vaihdon sellaisissa tilanteissa, joissa yritetään estää ongelmien kasvu. Opiskelijan terveydentilaa koskevia tietoja on tiedonhaltijalla oikeus antaa esimerkiksi ammattikorkeakoulun rehtorille, opinto-ohjaajalle tai terveydenhoitajalle, jos on todettu opiskelijan olevan vaaraksi muiden opiskelijoiden turvallisuudelle. (L 9.5.2003/351.)

3 TURVALLISUUSKULTTUURI

3.1 Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

Varautumalla onnettomuuksiin halutaan minimoida onnettomuuden laajentumista sekä lievittää sen seurauksia. Rakenteellisilla ratkaisuilla, palotarkastuksilla, valistuksella sekä neuvonnalla pyritään edistämään sujuvaa ennaltaehkäisyä ja suojaamista. Tutustumalla koulun pelastussuunnitelmaan ja selvittämällä tärkeimpiä asioita itsellesi esimerkiksi missä on kokoontumispaikka onnettomuuden sattuessa yms.. Osallistumalla järjestettäviin turvallisuusharjoituksiin, ne ovat erittäin hyödyllisiä ajatellen tositilannetta. Ehdottomasti tulee kuitenkin muistaa se, että mikään turvallisuusharjoitus ei tule koskaan yllättäen, niistä kerrotaan aina etukäteen. Jos et tiedä olevan harjoitusta ja tulee kuulutus noudata kuulutuksessa annettuja käskyjä ja poistu tarvittaessa rakennuksesta välittömästi. (Seinäjoen koulutuskuntayhtymä – Pelastussuunnitelma 2010.)

Varautuminen tähtää usein hyvin yllättävään ja aina uhkaavaan sekä vaaralliseen tilanteen hallintaan. Jotta valmiuden tasoa voidaan arvioida ja toimenpiteitä kehittää, tulee valmiuden tasoa testata säännöllisesti erilaisilla menetelmillä ja keinoilla. Tärkeintä näistä on aina harjoittelu. Erilaisia varautumiseen liittyviä harjoituksia järjestävät Suomessa monet eri organisaatiot ja niitä on hyvin monenlaisia. (Parmes ym. 2007, 43.)

Työpaikan hyvä järjestys on erittäin tärkeää sekä työturvallisuuden että toiminnan tehokkuuden kannalta. Hyvä järjestys ja siisteys lisäävät työympäristön toimivuutta, viihtyvyyttä ja turvallisuutta vähentäen mm. kaatumis- ja liukastumistapaturmia ja parantaen yrityksen paloturvallisuutta. Hyvä järjestys ja siisteys parantavat myös palveluiden ja tuotteiden laatua sekä toimitusvarmuutta. Yrityskuvan kokonaisuus parantuu myös. (Seinäjoen koulutuskuntayhtymä 2007, 59.)

3.1.1 Tulipalo

Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteen pelastussuunnitelmassa jokaista opiskelijaa ja henkilökunnan jäsentä pyydetään perehtymään ja noudattamaan kaikkia palon varalta annettuja toimintaohjeita. Ehdottomasti pyydetään noudattamaan avotulen käyttöä koskevia määräyksiä. Etenkin tupakointi, kynttilän poltto ja kaikkia kuumennus sekä sulatus määräyksiä on noudatettava. Pelastussuunnitelman mukaan poistumisreittejä, käytäviä, porrashuoneita, alkusammuttimien ja sähkökeskusten edustoja ei saa tukkia. Myös alkusammuttimien ja poistumisreittien merkkien pitää näkyä. Kakki mahdolliset sähkölaitteet otetaan irti sähkövirrasta, kun niitä ei enää tarvita. Sähkölämmittimiä ja muita sähkötarvikkeita ei saa peittää palavalla materiaalilla. Rikkinäiset sähkölaitteet pitää aina korjauttaa. Muistetaan aina roskien ja jätteiden tyhjennyksestä ja niiden oikeasta säilytyksestä. (Seinäjoen koulutuskuntayhtymä – Pelastussuunnitelma 2010, 16.)

Tulipalon varalta on tärkeää, että palo-ovet pidetään suljettuna aina, tämä on yksi tärkeimmistä toimenpiteistä ennaltaehkäistä tulipalon leviäminen. Lisäksi on huolehdittava että rakennuksesta löytyy alkusammutusvälineet, joilla pystytään mahdollisesti hidastamaan palon leviämistä tai jopa sammuttamaan se kokonaan. Alkusammutusvälineisiin kuuluu muun muassa vaahtosammutin, jauhesammutin, vesipiste vesiletkulla varustettuna ja sammutuspeite. Ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin kuuluu myös tutustua sammutusvälineiden sijaintiin ja käyttöön. Tulipalon sammuttamista nopeuttaa, kun tietää missä on lähimmät sammutusvälineet. Poistumisreitit on hyvä opetella etukäteen, tilanteen sattuessa aikaa ei ole paljon. Ihmishenkien pelastamiseksi on hyvin tärkeää selvittää itselle miten paloilmoitus tehdään. Paloilmoitus kuuluu tehdä tapahtuma rakennuksessa, jotta ihmiset tietävät poistua rakennuksesta lisäksi tulipalosta pitää soittaa hätäkeskukseen. (Seinäjoen koulutuskuntayhtymä – Pelastussuunnitelma 2010, 16.)

Tulen hyvä puoli on se, että se voi syttyä ja palaa vain jos olosuhteet ovat oikeat. Tarvitaan happea, palavaa tuotetta ja riittävän korkeaa palamislämpötilaa oikeissa suhteissa toisiinsa. Yhdenkin puuttuminen aiheuttaa palon sammumisen. Tulipalon sammuttaminen perustuu tähän ilmiöön. Puhuttaessa rakenteellisesta paloturvallisuudesta, sillä tarkoitetaan yleensä kiinteiden rakenteiden muodostamaa kokonai-

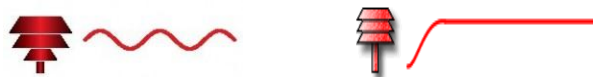
suutta, jonka avulla pyritään estämään tulipalot ja niiden eteneminen kohteessa. Yleensä tällainen kohde on jokin rakennus, kuten asuinrakennus tai esimerkiksi varasto. (Miettinen 2002, 197.)

Tavoite on tapaturmatorjunnassa erittäin tärkeää. Tuloksiin päästään käsiksi yleensä vasta, kun tapaturmien vähentämistavoite on tarpeeksi haasteellinen. Valtakunnallisessa työtapaturmaohjelmassa on säädetty tavoitteeksi saada tapaturmien määrät ja vakavuudet jatkuvasti pienenemään. Parhaita keinoja siihen ovat turvallisuuskulttuurin parantaminen ja nolla tapaturma – ajattelun soveltaminen. (Kämäräinen ym. 2009, 50.) Nolla tapaturma –ajattelu lähtee siitä, että jokainen tapaturma on oltava torjuttavissa. Yliuonnolliset syyt eivät aiheuta minkäänlaisia tapaturmia. Jokaisen teknisen vian tai inhimillisen virheen syntymiseen voidaan vaikuttaa. Sitä tukevat monet yritysesimerkit, jopa ns. vaarallisilla työaloilla on saavutettu hyviä tuloksia. (Kämäräinen ym. 2009, 50.)

3.1.2 Yleinen vaaramerkki ja ohjeet kaasua ja säteilyvaaratilannetta varten

Yleinen vaaranmerkki (vasemmanpuoleinen merkki) tarkoittaa vaara- ja hätätilanteissa, että viranomaiset varoittavat väestöä uhkaavasta, välittömästä vaarasta. Hälytys tapahtuu joko ulkohälyttimellä tai taajamien ulkopuolella liikkuvilla kulkuneuvoilla. Hälytys on 1 minuutin pituinen nouseva ja laskeva äänimerkki tai viranomaisen kuuluttama varoitus. Hätätiedote sisältyy aina yleiseen hätämerkkiin. Hätätiedote luetaan aina kaikilla mahdollisilla radiokanavilla, näytetään Ylen, MTV3:n ja nelosen teksti-tv:n sivulla 112 ja myös televisio-ohjelmissa ruudun yläreunassa juoksevana tekstinä. Hätätiedote sisältää aina varoituksen syyn ja mahdolliset suojautumisohteet. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 25.1.2012])

Kuva 1. Yleiset vaaramerkit.

Vaara ohi- merkki on myös 1 minuutin pituinen tasainen äänimerkki. Se annetaan kun vaara tai uhka on ohi. Oikeanpuoleinen kuva ylempänä on vaara ohi - merkki. Huom.! Kokeilumerkki on samanlainen, kuin vaara ohi- merkki, mutta ainoastaan 7 sekuntia pitkä. Liitteessä 1 on selostus muista Kauhajoen toimipisteellä esiintyvistä varoitusmerkeistä. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 25.1.2012])

Kokeilumerkki kuuluu jokaisen kuukauden ensimmäisenä arki maanantaina, aina kello 12.00. Television hätätiedotejärjestelmää testataan myös kuukauden ensimmäisenä arki maanantaina, tosin jo kello 11.20. Radion hätätiedotejärjestelmää kokeillaan joka vuosi 11.2. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 25.1.2012])

Kuva 2. Vaaratilanteiden toimintaohjeet kuvina.

Kaasuvaaran uhatessa viranomaiset antavat yleisen vaaranmerkin. Se tarkoittaa, että jokaisen on suojauduttava mielellään sisätiloihin, suljettava kaikki ovet ja ikkunat sekä ilmastointilaitteet. Mikäli rakennuksessa on ylempiä kerroksia, tulee siirtyä korkeimmalle mahdolliselle kerrokselle. Radio kuuluttaa ohjeita viranomaisilta. Puhelinta ei saa käyttää, jotteivät linjat menisi tukkoon. Jokaisen tulee pysyä paikoillaan, kunnes viranomaiset antavat luvan lähteä liikkeelle. Ulkona ollessa tulee hakeutua mahdollisimman korkealle paikalle, kuten mäen päälle. Sivutuuleen hakeutuminen suojaa pahimmilta kaasuilta. Kasvojen eteen tulee joka tapauksessa ollessa niin sisällä kuin pihalla, painaa jotain märkää, kuten vaate, ruoho-, turvetai sammaltuppo ja hengittää sen läpi. Viranomaiset kuuluttavat kun vaara on ohi. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 2.2.2012])

Suomessa vakavan säteilyvaaran todennäköisyys on onneksi hyvin pieni. Sen riski on kuitenkin olemassa, eli siihen on syytä varautua. Koko maassa tarkkaillaan jatkuvasti säteilytilanteita, joten pieninkin muutos huomataan heti. Suomessa on noin

300:lla eri paikkakunnalla säteilyn tarkkailupaikkoja. Säteilyvaarasta tiedotetaan heti viranomaisten taholta niin radiossa, kuin televisiossa. Tiedotuksessa kerrotaan kuinka vaaraan tulee suhtautua ja mitä ihmisten tulee tehdä. Säteilyvaaran uhatessa kehoitetaan ihmisiä suojautumaan rakennusten sisätiloihin. Kellari ja rakennusten keskikohdat ovat parhaimpia paikkoja. Ydinräjähdysten jälkeen lähi-alueita kehoitetaan siirtymään väestönsuojaan. Radioaktiivisten aineiden sisään-pääsy rakennuksiin voidaan estää tiivistämällä ikkunoiden ja ovien raot sekä sul-kemalla kaikki tuuletusvälineet. Viranomaiset antavat luvan, kun rakennuksia saa tuulettaa. Kaikki toimintaohjeet annetaan radion ja television välityksellä. Puhelin-linjat on pidettävä auki. Viranomaisten niin määrätessä saa joditabletteja käyttää. Kaikki ruoka ja juoma on suojattava esimerkiksi muovipusseilla ja tiiviillä astioilla. Jääkaappi ja pakastin ovat hyviä säilytyspaikkoja. Pihalla liikkumista ei suositella, mutta jos on pakko mennä ulos, kannattaa pukeutua tiiviisti esimerkiksi sadevaat-teisiin. Hengitys tapahtuu pyyhkeen tai talouspaperin läpi. Aina ulkoa tullessa pitää peseytyä hyvin. Ionisoivasäteily saattaa aiheuttaa syöpää ja muita terveystahittoja. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 2.2.2012])

3.2 Toimintaohje vaaratilanteissa

Tee tilannearvio, toimi pelastussuunnitelman mukaan, anna opiskelijoille ja henki-lökunnalle selkeitä ohjeita rauhallisesti puhuen. Evakuointitilanteessa kokoa kaikki yhteen, muista kertoa vaaratilanteen loppumisesta ja lopputulos. Johtaminen edel-lyttää osaavaa asiantuntemusta, onnettomuuden hyvää hahmottamista, strategista johtamista ja tilannekohtaista operatiivista johtamista. Nämä johtamisen kom-ponentit painottuvat eri tavoin eri johtamistasoilla. Johtaminen vaatii hyvää yhteis-työtä hätäkeskuslaitoksen, pelastustoimen, lääkinnän, poliisin ja tarpeen vaatiessa rajavartiolaitoksen ja puolustusvoimien kesken. (Castrén, Ekman, Martikainen, Sahi & Söder 2007, 34.) Liitteessä 2 on turvallisuusopas, jossa on havainnollistettu paremmin toiminta vaara- ja uhkatilanteissa.

3.2.1 Hätätilanne

Hätäilmoitus tehdään kun soitat numeroon 112. Kerrotaan mitä on tapahtunut, onko joku saanut esim. sairauskohtauksen tai onko sattunut jokin onnettomuus. Seuraavaksi kerrotaan tarkka osoite ja myös paikkakunta. Vastataan selkeästi kaikkiin esitettyihin kysymyksiin ja noudatetaan kaikkia annettuja ohjeita. Puhelu lopetetaan vasta, kun hätäkeskus on antanut siihen luvan. Opastetaan auttajat oikeaan paikkaan ja pidetään kännykkä vapaana. Hätänumeroa käytetään vain kiireellisissä, todellisissa hätätilanteissa. Hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa, tai jos on syytä epäillä näin olevan. Suomessa on käytössä vain yksi hätänumero. Sama 112 – numero toimii kaikissa EU – maissa hätänumerona. Siihen voi soittaa maksutta mistä tahansa puhelimesta ja ilman suuntanumeroa. (112 [viitattu 25.1.2012])

3.2.2 Uhatilanne

Uhka- ja vaaratilanteisiin varautumisen tulee perustua riskien kartoittamiseen sekä arviointiin. Tämä vaatii yhteistyötä ja suunnittelua kaikilla mahdollisilla tasoilla. Väkivallan sekä uhka- ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy tulisi olla osa kaikkea yhteiskunnassa tapahtuvaa toimintaa. Vaara- ja uhatilanteiden ennaltaehkäisyä ja niihin liittyvää varautumista koskevan suunnittelun perustana on oltava lainsäädännön edellyttämä koulukohtainen vaarojen arviointi ja riskien kartoitus. (Sisäasiainministeriö 2009, 2.)

Kouluampumistapausten myötä on noussut esille toinen kielteinen ja vakava ilmiö: kouluihin suoraan kohdistetut uhkaukset. Uhkauksilla horjutetaan koulujen työrauhaa ja sitä kautta myös koko yhteiskunnan turvallisuuden tunnetta. (Sisäasiainministeriö 2009, 21.) Kouluampumisten jälkeen uusien uhkien mukaisesti on olennaista, että koulujen henkilöstöllä on kyky ja mahdollisuus tunnistaa ne tilanteet, joissa varhaisella puuttumisella voidaan ehkäistä väkivaltaa. Kouluampumistapaukset ovat yleensä ennakolta suunniteltuja henkirikoksia. Usein henkilö, joka saattaa olla vaaraksi itselleen tai muille, paljastaa tarkoituksellisesti tai vahingossa tunteitaan, ajatuksiaan, fantasioitaan, asenteitaan tai aikomuksiaan. Nämä merkit

avun tarpeesta on mahdollista havaita ennalta ja niihin tulee reagoida mahdollisimman nopeasti. Erityisesti tilanteissa, joissa joku henkilö suunnittelee väkivaltaista tekoa, nämä viestit voivat ilmaista viimeisen hyvin epätoivoisen avunpyynnön ja toimia vihjeenä tulevasta väkivallanteosta. (Sisäasiainministeriö 2009, 10.)

3.2.3 Ensiapu ja hätäensiapu

On erittäin tärkeää, että mahdollisimman moni osaa antaa ensiapua, koska se parantaa mahdollisuuksia pelastaa hädässä olevia. Lisäksi ensiaputaitoiset ovat yleensä saaneet rohkeutta ensiapukursseilla, jotta uskaltavat toimia erilaisissa hätätilanteissa. Omasta turvallisuudesta sekä kaikkien muiden paikalla olijoiden turvallisuudesta pitää huolehtia. Ensimmäisenä ensiaputilanteeseen saapuva selvittää mitä on tapahtunut ja onko kyseessä onnettomuus vai sairaskohtaus. Apua saa tarvittaessa soittamalla numerosta 112. Mahdolliset lisäonnettomuudet estetään, pelastetaan ensin hengenvaarassa olevat ja siirretään loukkaantuneet turvaan. Tarvittaessa annetaan ensiapua. Lisäapua odotellessa tulee suojata, rauhoitella ja seurata autettavan tilaa. Auttajan on tärkeää luoda luottamuksellinen suhde autettavaan. Auttajan on käyttäydyttävä rauhallisesti, esiteltävä itsensä ja kerrottava mitä olet tekemässä, minkä vuoksi ja että apua on tulossa. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 25.1.2012])

Hätäensiapu tarkoittaa nimensä mukaisesti ihmisen henkeä pelastavaa ensiapua. Hätäensiavun aikana huolehditaan myös, että potilaan tila ei pahene sekä huolehditaan ammattiavun saamisesta nopeasti oikealle paikalle. Hätätilanteessa on yleensä kysymys minuuteista. Loukkaantunut tai äkillisesti sairastunut tarvitsee aina apua. (Turvaopas-pelastustoimi [viitattu 25.1.2012])

Elvytyksen onnistumisen ratkaisee ennen kaikkea aika, joka kuluu sydämen pysähtymisestä siihen, että elvytys aloitetaan. Tapahtumapaikalla olevan auttajan pitäisi olla elvytystaitoinen ja hänellä tulee olla rohkeutta auttaa autettavaa. Nopeasti aloitettu ja oikein suoritettu elvytys kaksin- tai jopa kolminkertaistaa autettavan selviytymisen mahdollisuuksia. Nähdessään tajuttoman henkilön koetetaan saada henkilö hereille. Henkilö ei herää, silloin tulee soittaa hätänumeroon 112. Käänne-

tään tämän jälkeen autettava selälleen, ja tutkitaan hengittääkö hän normaalisti. Avataan hengitystie tarvittaessa. Samalla katsotaan, kuunnellaan ja tunnustellaan hengitystä. Arvioidaan onko hengitys normaalia, epänormaalia vai puuttuuko hengitys kokonaan. Epäröidessä, toimitaan kuin hengitys ei olisi normaalia. Aloitetaan painelu elvytys. 30 painallusta ja 2 puhallusta on aikuisen elvytys rytmi. Lasketaan painelut ääneen. Avataan hengitystiet, ja puhalletaan kaksi kertaa. Jatketaan elvytystä tauotta, kunnes autettava herää, ammattihenkilöt antavat luvan lopettaa tai voimat loppuvat. Jos autettava hengittää, käännetään tajuton kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi. Varmistetaan hengityksen auki pysyminen taivuttamalla päätä taaksepäin. Tarkkaillaan hengitystä ja mahdollista heräämistä avun saapumiseen asti. (Redcross - ensiapuohjeet [viitattu 29.1.2012])

Runsas ulkoinen tai sisäinen verenvuoto aiheuttaa nopeasti sokin. Suuri ulkoinen verenvuoto on pysäytettävä nopeasti käytettävissä olevin keinoin. Nostetaan vuotava raaja koho asentoon. Painetaan käsi suoraan vuotokohtaan. Asetetaan potilas pitkälleen näin vähennät sokkivaaraa. Laitetaan vuotokohtaan paineside. Toimitetaan potilas mahdollisimman nopeasti hoitoon. (Ensiapuopas - verenvuoto [viitattu 29.1.2012])

3.2.4 Rikosturvallisuus

Rikollisuus on vallitseva olotila, josta ei tulla todennäköisesti koskaan pääsemään eroon. Ihmisen perusluonteeseen kuuluu valitettavasti kiinnostus toisen omasta. Rikosturvallisuuden päämäärä ja tarkoitus on estää yrityksen tai sen henkilöstön joutuminen rikollisen toiminnan kohteeksi. Rikoksia pyritään estämään jo ennen kuin ne syntyvät ennalta ehkäisevillä suojaustoimenpiteillä, kuten vartiointi, aidat ja lukitukset. (Miettinen 2002, 255 & 258.) Rikosriskien hallinta kuuluu ensisijaisesti yrityksen vastuulle ja sen pitää huolehtia itse siitä, että suojaukset ovat asianmukaisessa kunnossa ja toimivia. Vaikka yrityksen omat toimenpiteet muodostavat toimivan perustan rikosriskien hallinnalle, hyvä yhteistyö eri viranomaisien kanssa on oleellinen apuväline näiden riskien hallinnassa. (Miettinen 2002, 259.)

Kouluissa joudutaan kohtaamaan valitettavan usein järkyttäviä tapahtumia. Tällaisia ovat esimerkiksi opettajan tai oppilaan kuolema, vakava loukkaantuminen ja väkivaltatilanteet koulussa. Joskus ne koskettavat vain yhtä luokkaa tai pientä oppilasryhmää, joskus koko koulua. (Saari, Kantanen, Kämäräinen, Parviainen, Valoaho & Yli-Pirilä 2009, 79.) Kouluissa on varauduttu jo monia vuosia mahdollisia kriisitapahtumia varten tekemällä hyviä kriisisuunnitelmia ja nimeämällä kriisiryhmiä. Järkyttävän tapahtuman koskettaessa jotakin kouluyhteisöä, on erittäin tärkeää, että tapahtuneesta tiedotetaan mahdollisimman nopeasti, rehellisesti, suoraan ja virallisesti. Huhut ja epätietoisuus saadaan kitkettyä pois nopealla tiedottamisella. (Saari ym. 2009, 81.)

4 TURVALLISUUSOPAS SEINÄJOEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN KAUAHOEN TOIMIPISTEELLE

4.1 Yleiskuvaus turvallisuuskulttuurista Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteelle

Joka vuosi koululla järjestetään turvallisuuskoulutus henkilökunnalle ja opiskelijoille. Turvallisuuspäiviä ja koulutuksia on yleensä järjestetty yhteistyössä palolaitoksen ja poliisin kanssa. Kauhajoen kaikilla kouluilla toimii yhteinen koulupoliisi, joka käy välillä vierailuilla.

Turvallisuusjohtaja tai apulaisturvallisuusjohtaja tekee joko yhdessä työsuojeluorganisaation kanssa tai erikseen organisaation sisäisiä turvallisuustarkastuksia vähintään kerran vuodessa. Tarkastusten ensisijaisena tarkoituksena on valvoa, että ns. päivittäinen onnettomuuksien torjunta toimii, kuten on suunniteltu ja ettei välitöntä onnettomuusvaaraa ole. Tarkastuksista pidetään selkeää kirjaa ja havaittujen puutteiden poistamiseksi tehtyjä korjaustoimenpiteitä seurataan jälkitarkastuksilla. (Pelastussuunnitelma 2010, 12.)

4.2 Toimipisteen esittely ja historia

Topeeka 47 sijaitsevissa rakennuksissa on ollut jo 1900-luvun alusta lähtien opetusta. Koulun nimi on vaihtunut monta kertaa, parhaiten kauhajokisten muistissa on nimi soppakoulu. Koulussa on opiskellut tuhansia opiskelijoita ja työskennellyt paljon eri opettajia. Kauhajoen yksikössä opiskelee tällä hetkellä ammattikorkeakoululaisia, ammattikoululaisia ja aikuispuolen opiskelijoita. Kauhajoen yksikkö on monen vuoden aika kouluttanut niin keittiöpuolelle, kuin myös esimerkiksi sairaanhoitopuolelle osaajia. (Pänkälä 2010,)

Vuonna 2008 syyskuun 23 päivänä tapahtui jotain täysin odottamatonta. Koulun oppilas saapui omaan luokkaansa kesken tenttitilaisuuden ja avasi tulen opettajaa

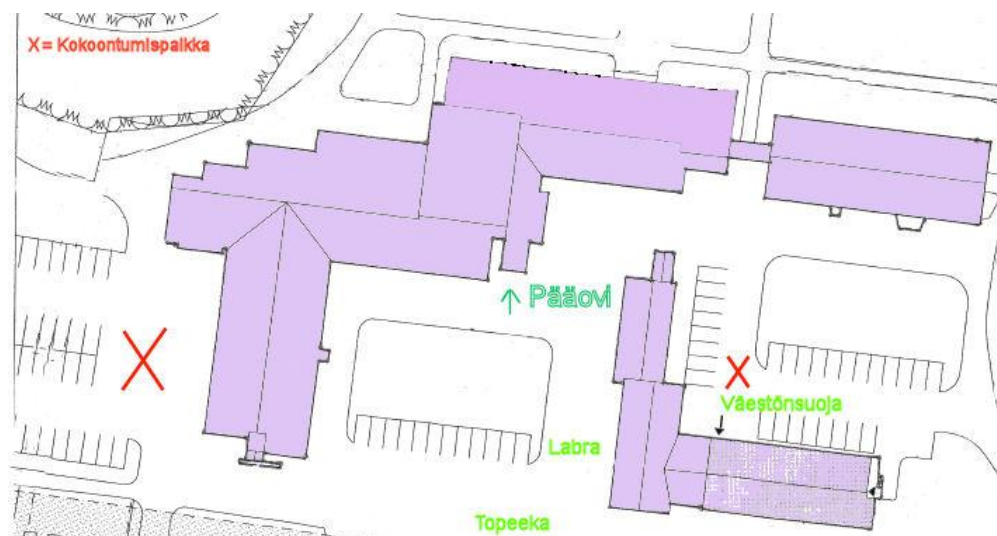
ja oman luokan oppilaita kohti. Luokassa olleista vain kolme säästy hengissä, joista yksi sai osuman päähän. Tragediassa sai surmansa luokan miespuolinen opettaja, sekä yhdeksän oppilasta. Ampuja surmasi itsensä lopuksi. (Pänkälä 2010, 248.)

4.3 Kiinteistön yleistiedot

SeAMK Liiketoiminta, Ravitsemisala, koulutuskeskus Sedu, Kauhajoki ja Sedu Aikuiskoulutus, Kauhajoki sijaitsevat Topeeka 47, 61800 Kauhajoella. Tontilla on kaksi rakennusta: päärakennus ja asuntola/tuotekehitysyksikkö. Kummassakin rakennuksessa on neljä kerrosta. Päärakennuksessa on pinta-alaa 5 785 neliometriä ja asuntolassa/tuotekehitysyksikössä on 2305 neliometriä. (Pelastussuunnitelma 2010, 10.)

Kummatkin koululla sijaitsevat päärakennukset ovat rakenteelliselta paloturvallisuudeltaan ensimmäistä P1 – luokkaa. Kauhajoen toimipisteellä ei ole käytössä savunpoistoluukkuja, kohdesuojausta tai automaattista sammutuslaitteistoa. Sammuttimet tarkistetaan kahden vuoden välein Kauhajoen paloaseman toimesta. (Pelastussuunnitelma 2010, 13 & 14.)

Kuva 3. Ilmakuva Kauhajoen toimipisteen tontista.

4.4 Työn tavoitteet ja rajaus

Työn tavoitteena on ollut saada aikaiseksi hyvä, luotettava, järkevän kokoinen ja selkeä turvallisuusopas koululle. Opas on rajattu selkeäksi turvallisuusoppaaksi, josta ei löydy muuta, kuin tietoa hätätilanteita varten. Turvallisuusopas on tarkoitus jakaa Kauhajoen toimipisteessä opiskelijoille, etenkin uusille opiskelijoille, opettajille ja muulle henkilökunnalle sekä vierailijoille turvallisuusoppaat, jotka ovat tarpeeksi kiinnostavia ja sisältävät kaiken tarpeellisen tiedon mahdollisten vaara- ja uhkatilanteiden hoitoon ja ennaltaehkäisyyn.

Turvallisuusopas on rajattu koskettamaan ainoastaan vaara-, uhka- ja hätätilanteiden kohtaamiseen sekä varautumiseen erilaisissa tilanteissa mitä Kauhajoen toimipisteellä voi sattua. Itse opinnäytetyö kertoo laajasti lakien pohjalta varautumisesta ja kaikesta mitä toimipisteen turvallisuus vaatii.

4.5 Turvallisuusoppaan laadinta

Tavoitteena oli suunnitella, koota ja osittain tuottaa turvallisuusoppaan tekstisisältö. Oppaan teko oli haastavaa, koska siihen piti saada kaikki olennainen tieto mahduttamaan pieneen tilaan ja selkeästi. Ensimmäiseksi kerättiin lähteitä muiden yritysten ja koulujen erilaisia turvallisuusoppaita malleiksi, suunniteltiin sisällysluettelo ja rajattiin alue kiinnostavaksi. Turvallisuusoppaan teksti pyrittiin saamaan mahdollisimman selkeäksi, helposti luettavaksi ja yhden sivun mittaisiksi. Tekstin ulkoasussa pyrittiin käyttämään vain yhtä peruskirjaintyyppiä. Pelkistetty ja yksinkertainen oppaan ulkoasu on tekstin luettavuuden kannalta paras. Otsikon täytyy kertoa esitettävän asian sisällöstä sekä saada lukija kiinnostumaan asiasta. Otsikoiden tulee erottua muusta tekstistä esimerkiksi suuremmalla koolla tai poikkeavalla kirjainmuodolla. (Alasilta 2002, 166, 210) Oppaan koon kanssa tuli ongelmia. Opas haluttiin A – 6 – kokoisena, mutta sitä oli lähes mahdotonta tulostaa koululla.

Turvallisuusoppaan aihe opinnäytetyöhön saatiin viimevuonna. Pidimme aiheestamme suunnitelmaseminaarin toukokuussa. Tulosseminaarin pidimme tammi-kuussa 2012. Alkuperäisen suunnitelman mukaan oppaan olisi pitänyt olla valmis

joulukuussa 2011. Opas ei valmistunut aivan suunnitellussa aikataulussa erinäisistä syistä. Nyt kuitenkin opas valmistui maaliskuussa 2012.

Kokoontumistiloihin ja vähintään viiden huoneiston asuintaloihin laadittava suunnitelma, joka selvittää vaaratilanteiden ennakoinnin ja ehkäisemisen, rakennuksen paloturvallisuuden, poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastusjärjestelyt. Suunnitelmassa siis esitetään ihmisten ja omaisuuden suojaamiseksi ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi tarpeelliset toimenpiteet. (Seinäjoen koulutuskuntayhtymä 2007, 10 & 67.)

Turvallisuusoppaan perustana käytettiin koululla jo valmiina olevaa pelastussuunnitelmaa. Siinä oli suurin piirtein kaikki tarvittava tieto, mutta vain erittäin laajasti. Pelastussuunnitelma sisältää kaikki Kauhajoen toimipisteen yleiset tiedot, sekä tarvittava tieto mahdollisten vaara- tai uhkatilanteiden hoitoon.

Kauhajoen toimipisteen pelastussuunnitelma sisältää listan, mitä jokaisen työntekijän on tiedettävä ja osattava; tunnettava pelastussuunnitelman sisältö, osattava tehdä hätäilmoitus, osattava toimia onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteissa annettujen ohjeiden mukaisesti, tiedettävä poistumistiet ja kokoontumispaikat, tiedettävä lähimmät alkusammutusvälineet ja ensiaputarvikkeet, osattava käyttää alkusammutusvälineistöä, noudatettava turvallisia työtapoja sekä ilmoitettava havaitsemistaan riskitekijöistä esimiehelleen. (Pelastussuunnitelma 2010, 16.)

4.6 Kehittämistyön tulokset

Kauhajoen toimipisteellä ei ole koskaan ollut varsinaista turvallisuusoppasta. Toimintaohje vaara- ja uhkaustilanteisiin – pieni ”lipare” oli jaettu koko Seinäjoen Koulutuskuntayhtymälle Kauhajoen toimipisteessä tapahtuneen koulusurmien jälkeen. Siitä puuttui paljon tietoja, joita on nyt kirjattu uuteen turvallisuusoppaaseen. Lopputuloksena valmistui turvallisuusopas SeAMK ja Sedu Kauhajoen toimipisteelle. Opas sai monen koululla työskentelevän hyväksynnän, kun lähetimme sen sähköpostin kautta luettavaksi, ennen kuin siitä tehtiin viimeinen versio. Pyrittiin saamaan ainakin yksi hyvä paperiversio oppaasta, joka toimii mallina, josta voi tehdä

kopioita jatkossa. Toimintamalli jossa on yhteiset toimintaohjeet parantavat käytäntöön vietyä ihmisten toimintavalmiutta odottamattomissa ja äkillisissä tilanteissa ja sitä kautta myös lisää ihmisten turvallisuutta. Turvallisuusoppaan kaksikymmentä sivua käsittelevät ohjeita Kauhajoen toimipisteen jokapäiväiseen turvallisuuteen, kuten myös varautumiseen ja vaara- ja uhkatilanteisiin. Opas on kattava, jotta jokainen opiskelija ja henkilökunnan jäsen osaa toimia oikein vaara- tai uhkatilanteessa. Rajaus erilaisista vaara- ja uhkatilanteissa on vedetty siihen mitä Kauhajoen toimipisteellä voi sattua, joko vaaran uhatessa rakennuksen sisältä tai ulkoa päin. Turvallisuusoppaassa on käytetty havainnollistamiseen netistä löytyneitä kuvia. Kaikkiin kuviin on kysytty kuvanhaltijan lupa ja kuvanhaltijan nimi lukee aina kuvan vieressä tai alapuolella.

Turvallisuusoppaasta tuli hyvä, selkeä ja helppolukuinen vihkonen Kauhajoen toimipisteelle. Paperiversiona turvallisuusopas on jatkossa helppo kopioida uusille opiskelijoille. Opas jää myös sähköiseen muotoon, jotta sitä voi täydentää ja päivittää tarpeen mukaan.

Kuva 4. Turvallisuusoppaan kansilehti.

5 POHDINTA

Keväällä 2011 alkanut opinnäytetyö on edennyt johdonmukaisesti vaiheesta toiseen. Tavoitteena oli saada aikaiseksi hyvä turvallisuusopas Kauhajoen toimipisteelle. Ideana oli saada se A – 6 kokoisena, ei liian pienenä tai liian suurena. Aihe oli hyvin ajankohtainen ja tarpeellinenkin, etenkin korkeakouluissa ampumavälikohtausten jälkeen. Monella opiskelijalla ja henkilökunnan jäsenellä Kauhajoen toimipisteellä riitti ideoita ja tietoa, mitä oppaaseen haluttiin laitettavan. Lähes kaikki haluavat turvallisuusoppaan paperisena, johon on helppo tutustua ja kirjoittaa omia lisätietoja. Myöhempää käyttötarkoitusta varten on toki olennaista, jotta opas löytyy myös sähköisenä versiona, jos tarvitsee vaihtaa esimerkiksi puhelinnumeroita toiseen. Tietysti turvallisuusopasta voi joku tai jotkut innokkaat opiskelijat tulevaisuudessa esimerkiksi päivittää ja tehdä siitä taas heidän omansa opinnäytetyön.

Tämä turvallisuusoppaan tekeminen Seinäjoen koulutuskuntayhtymän Kauhajoen toimipisteelle on ollut todella mielenkiintoista ja uutta olemme saaneet oppia joka päivä. Näin jälkeinpäin on tietysti hyvä miettiä mitä olisimme tehneet toisin. Aina-kin lähteiden kerääminen ja aineiston rajaaminen olisi kannattanut aloittaa huomattavasti aikaisemmin. Lakitekstiä on ollut todella hankala karsia, kuin myös mitä erilaisia vaara- ja uhkatilanteiden toimintaohjeita haluaisimme turvallisuusoppaaseen. Muutenkin opas haluttiin ytimekkääksi ja siihen haluttiin hyvät havainnolliset kuvat. Niiden kuvien joita oppaassa käytimme, omistajilta saimme onneksi luvat, jotta kuvia saatiin luvallisesti käyttää. Suurin ongelma on ehdottomasti ollut oppaan tulostuksen ja taiton kanssa.

LÄHTEET

Alasilta, A. 2002. Verkkokirjoittajan käsikirja. Helsinki: Inforviestintä.

Castrén M. Ekman S. Martikainen M. Sahi T. Söder J. 2007. Suuronnettomuus-
opas. Helsinki: Duodecim.

Ensiapuopas – verenvuoto [verkkosivu] Tampere [viitattu 29.1.2012] Saatavana:
<http://www.ensiapuopas.com/verenvuoto.html>

L 9.5.2003/351. Ammattikorkeakoululaki.

L 29.4.2011/379. Pelastuslaki.

L 23.8.2002/738. Työturvallisuuslaki.

Kainuun pelastuslaitos [verkkosivu] Kajaani [viitattu 24.1.2012] Saatavana:
<http://www.kainuunpelastuslaitos.fi/index.asp?pid=90>

Kristola, K-L. 2008. Opettaja. SeAMK Kauhajoki. Muistiinpanot 19.3.2008

Kämäräinen M. Lappalainen J. Oksa P. Pääkkönen R. Rantanen S. Saarela K-L.
Sillanpää J & Soini S. 2009. Työsuojelun perusteet. Helsinki: Työterveyslaitos.

L 9.12.2011 SORA –lainsäädäntöä koskevat toimintaohjeet

Miettinen J. E. 2002. Yritysturvallisuuden käsikirja. Käytännön tietoa yrityksille.
Helsinki: Talentum Media Oy.

Parmes R. Frösén K. Koivukoski J. Liskola K. Mäkinen K. Piispanen M. Ristanie-
mi J. & Söder J. 2007. Varautumisen käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Partanen, P. & Nikula, A. 2010. Oppilaitosten turvallisuus. Helsinki: Sisäasiainmi-
nisteriö. Sisäasiainministeriön julkaisut 40/2009.

Pänkälä, M. 2010. Taidolla ja sydämellä Kauhajoella: Kotitalouskoulusta korkea-
kouluun. Kauhajoki: SeAMK Liiketoiminta, ravitsemisala, Kauhajoki Koulutuskes-
kus Sedu Kauhajoki.

Redcross – ensiapuohjeet [verkkosivu] Helsinki [viitattu 29.1.2012] Saatavana:

http://www.redcross.fi/ensiapu/ensiapuohjeet/fi_FI/

Saari S. Kantanen I. Kämäräinen L. Parviainen K. Valoaho S. Yli-Pirilä P. Hädän hetkellä, -psykkisen ensiavun opas. 2009. Helsinki: Duodecim ja Suomen Punainen Risti.

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä SeAMK Liiketoiminta, Ravitsemisala/ Koulutuskeskus Sedu. Pelastussuunnitelma.

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä. 2007. Opetusympäristön turvallisuusjohtamisen toimintamalli. FRAM.

Turvaopas – pelastustoimi [verkkosivu] [viitattu 25.1.2012] Saatavana:

www.turvaopas.pelastustoimi.fi/lyhyt-ensiapuopas.html

112 [verkkosivu] Pori [viitattu 25.1.2012] Saatavana: www.112.fi

LIITTEET

Liite 1 Varoitus- ja ohjemerkit

Hätäuloskäynti – merkki näyttää nimensä mukaisesti tien ulos rakennuksesta hätätilanteissa. Merkki on hyvin havaittavissa ja siinä on yleensä valo.

Väestönsuoja – merkki näyttää väestönsuojan sijainnin.

Palosammutin -merkki opastaa löytämään palosammuttimen. Tämän merkin yhteydessä voi olla nuolimerkki, jota seuraamalla löytää käsisammuttimen.

Pikapaloposti -merkin yhteydestä löytyy kerältä vedettävä vesiletku.

Paloilmoituspainike -merkki. Paloilmoitin löytyy kyltin läheisyydestä.

Kokoontumispaikka – merkki on hätätilanteita varten.

Ensiapuusama -merkki, jonka läheisyydestä löytyy esim. ensiapukaappi.

Yleinen varoitusmerkki, jonka yhteydessä yleensä selitys mitä pitää varoa.

Yleinen liukastumisvaara - merkki, joka varoittaa liukastumisesta.

Kaasuvaara – merkki varoittaa kaasuvaarasta.

Säteilyvaara – merkki varoittaa säteilyvaarasta.

Liite 2 Turvallisuusopas

TURVALLISUUSOPPAAN SISÄLTÖ

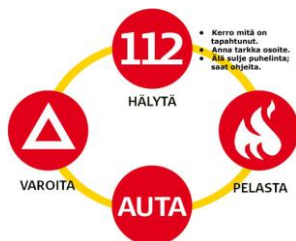
• Alkusanat	4
• Toimipisteen esittely	5
• Turvallisuusoppaan tarkoitus	6
• Ennaltaehkäisevät toimenpiteet	7
• Toimintaohjeet	9
• Toimintaohje tulipalotilanteessa	10
• Toimipisteen kartta	11

TURVALLISUUSOPPAAN SISÄLTÖ

- Toiminta hätätilanteessa 12
- Toiminta uhkatilanteessa 13
- Hätäensiapu 14
- Ohje kaasu- ja säteilyvaaratilannetta varten 16
- Yleinen vaaramerkki 17
- Tärkeitä puhelinnumeroita 18
- Omia muistiinpanoja 19

ALKUSANAT

- Jokainen Suomen kansalainen on laissa velvoitettu auttamaan onnettomuuksissa ja ehkäisemään niitä.
- Ensiaputoimenpiteet aloittaa aina ensimmäiseksi paikalle ehtinyt henkilö, kunnes pelastusviranomaiset tulevat paikalle.
- Jokaisen on hyvä yksilötasolla varautua vaara- ja hätätilanteisiin sekä miettiä miten pystyy ennaltaehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä.

Kuva: Punainen risti

Kuva: Tokyo

TOIMIPISTEEN ESITTELY

- Topeeka 47 sijaitsevissa rakennuksissa on ollut jo 1900-luvun alusta lähtien opetusta.
- Tällä hetkellä Kauhajoella toimii SeAMK Liiketoiminta, koulutuskeskus Sedu ja Sedu aikuiskoulutus.
- Tontilla on kaksi rakennusta: päärakennus sekä asuntola ja Tuotekehitysyksikkö. Kummassakin rakennuksessa on neljä kerrosta.
- Päärakennuksessa on pinta-alaa 5 785 neliometriä ja asuntolassa ja tuotekehitysyksikössä on 2 305 neliometriä.

TURVALLISUUSOPPAAN TARKOITUS

- Turvallisuuden yleisperehdytys.
- Sisältää turvallisuusohjeita työskenneltäessä Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Kauhajoen toimipisteen alueella.
- Kaikkien koulun alueella oleskelevien tulee lukea nämä ohjeet ja turvallisuudesta vastaavien henkilöiden tulee huolehtia siitä, että nämä ohjeet/neuvot ovat kaikkien saatavilla. Turvallisuusohjeet koskevat opiskelijoita, opettajia ja muuta henkilökuntaa sekä vierailijoita.

ENNALTAEHKÄISEVÄT TOIMENPITEET

- Pidä palo-ovet suljettuna.
- Pidä poistumisreitit vapaina.
- Tutustu sammutusvälineiden sijaintiin ja käyttöön.
- Tutustu poistumisreitteihin.
- Selvitä itsellesi miten paloilmoitus tehdään.
- Ilmoita viallisista sähkölaitteista.

ENNALTAEHKÄISEVÄT TOIMENPITEET

- Muista että harjoitus ei tule koskaan yllättäen.
- Tutustu koulun pelastussuunnitelmaan.
- Osallistu järjestettäviin turvallisuusharjoituksiin.
- Noudata koneiden turvallisuusohjeita.
- Ilmoita kaikista liukastumis- ja vaaratilanteista.
- Käytä keittiöllä suojavarusteita.

TOIMINTAOHJEET

- Tee tilannearvio.
- Kaveria ei jätetä, mutta myöskään omaa turvallisuutta ei saa vaarantaa.
- Toimi Pelastussuunnitelman mukaan.
- Anna opiskelijoille ja henkilökunnalle selkeitä ohjeita rauhallisesti puhuen.
- Evakuointitilanteessa kokoa kaikki yhteen.
- Muista kertoa vaaratilanteen lopputulos.

TOIMINTAOHJE TULIPALOTILANTEESSA

Pelasta ja varoita muita. Muista aikaa on vähän.

Sammuta lähimmällä alkusammuttimella.

Hälytä palokunta yleisestä hätänumerosta 112.

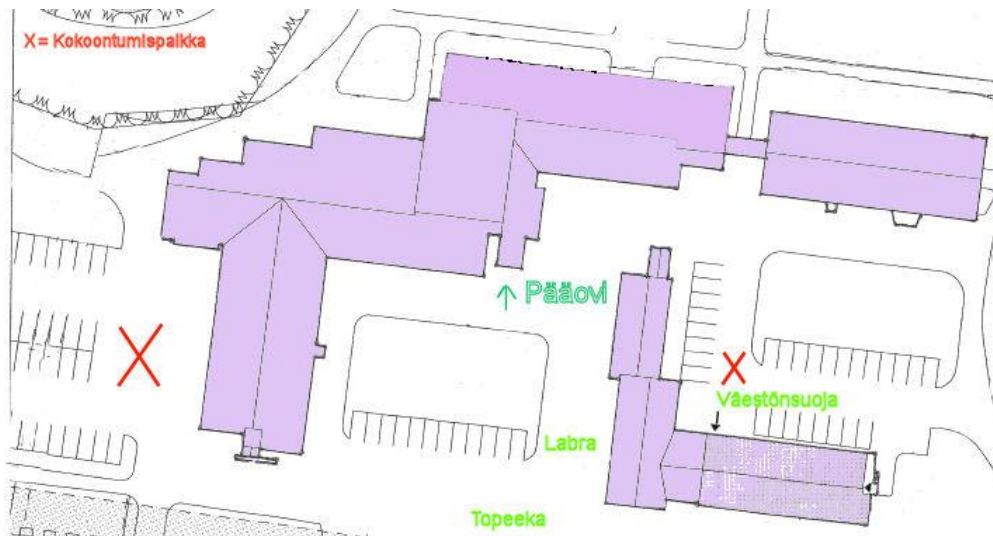
Rajoita palon leviäminen sulkemalla ovet, luukut ja ilmastointi.

Opasta pelastusyksiköt pelastuskohteeseen.

Koulun molemmat parkkipaikat ovat kokoontumispaikkoja.

A large, bold, orange number '112' is positioned on the right side of the page, partially overlapping the text of the fire drill instructions.

TOIMIPISTEEN KARTTA

TOIMINTA HÄTÄTILANTEESSA

1. Soita hätäpuhelu itse, jos voit.
2. Kerro, mitä on tapahtunut.
3. Kerro tarkka osoite ja kunta.
4. Vastaa sinulle esitettyihin kysymyksiin.
5. Toimi annettujen ohjeiden mukaan.
6. Lopeta puhelu vasta saatua siihen luvan.

Kuva: www.112.fi

112

Osoite Sedu/SeAMK Topeeka 47, 61800 Kauhajoki

HÄTÄENSIAPU

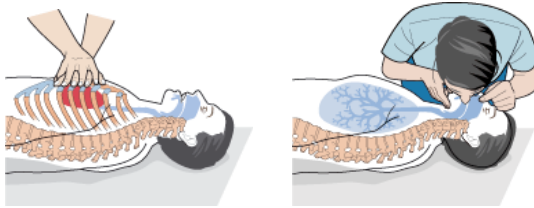
1. Hengitys

- Tarkista aina hengittääkö potilas.
- Aloita tarvittaessa puhalluselvytys.
- Varmista hengitysteiden auki pysyminen.

2. Sydämen toiminta

- Tunnustele kaulavaltimosta, tuntuuko pulssi.
- Aloita tarvittaessa painantaelvytys.

3. Elvytysrytmi aikuisella 30 painallusta ja 2 puhallusta.

Kuvat: Pekka Könönen
Duodecim

HÄTÄENSIAPU JATKUU...

4. Suuret verenvuodot

- Tyrehdytä vuoto painamalla tai puristamalla raaja kohoasentoon.

5. Tee hätäilmoitus

- Tee hätäilmoitus soittamalla numeroon 112.
- Anna tarkka tieto onnettomuuspaikasta.

6. Jatka ensiavun antamista.

TOIMINTA UHKATILANTEESSA

Suhtaudu jokaiseen uhkukseen vakavasti!!

- Ole rauhallinen ja ystävällinen.
- Kuuntele, älä keskeytä.
- Tarkkaile tilanteen kehittymistä.
- Vältä tilanteen kärjistymistä esim. kiinni tarttumalla.
- Vältä liikehdintää.

OHJE KAASU- JA SÄTEILYVAARATILANNETTA VARTEN

Kaasu- ja säteilyvaaratilanteissa väestö hälytetään yleisellä vaaramerkillä (s.17), ja toimitaan sen mukaisesti. Lisäksi tietoja annetaan radion välityksellä.

Kaasuvaara tilanteessa jos tunnet kaasun hajua suojaa silmät ja hengitys. Hengitä kostean ja ilmavan kankaan läpi.

Väestönsuoja sijaitsee asuntolan kellarissa.

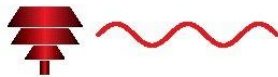
Väestönsuojaan suojaudutaan viranomaisten niin kehottaessa.

Kuvat: turvakauppa.com

YLEINEN VAARAMERKKI

Kuvat: Helsingin pelastuslaitos

Yleinen vaaramerkki (1min)

Vaara ohi- merkki (1min)

Lyhyt äänimerkki (n.7s) tarkoittaa kokeilua.

- Kun kuulet tämän äänen mene sisälle ja kehoita muita tekemään samoin.
- Katkaise ilmastointi, sulje ja tiivistä ovet, ikkunat ja tuuletusaukot.
- Kuuntele ohjeita radiosta ja noudata niitä. Vältä puhelimen käyttöä.
- Älä lähde ulos ilman viranomaisten kehotusta.

TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT

Kauhajoen terveyskeskus puh. 06 231 7311

Terveydenhoitaja puh. 040 485 0042

Myrkytystietokeskus puh. 09 741 977

Koulun opintotoimisto puh. 040 830 2232

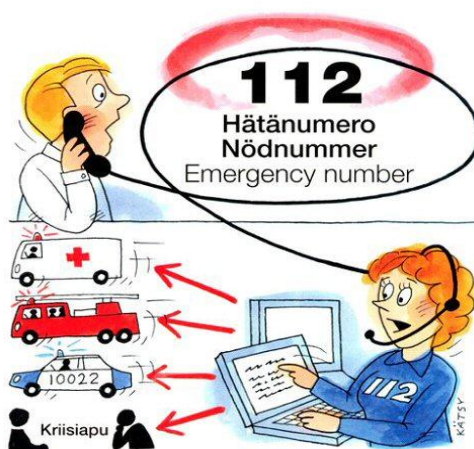
Laitosmies puh. 040 830 4209

Turvallisuusjohtaja puh. 040 830 5081

112

OMIA MUISTIIN PANOJA

Kuva: Salon
sairaankuljetus

Kauhajoen toimipiste Sedu/SeAMK
Topeeka 47, 61800 Kauhajoki